

dalositása, úgy a szocialista eszméket sem kívánja oly versek révén juttatni a néphez, melyek ép a Nyugat kritikusanak régebbi, de igen helyes véleménye szerint leggyöngébb versei Ady Endrének.

Az anthológia második kötetéről ezek után kevés mondanivalónk van. A *Beevezető* programjával ellentétben nem kizárólagosan a magyar költészet *«színe-javának»* bemutatására, hanem arra törekszik, hogy minél több költőt szerepeltessen, hacsak egyetlenegy verssel is. Mint olvasó azonban azt mondom, hogy nem statisztikai kimutatásra van szükségem arról, hogy hány költő van Magyarországon (ezt száz ilyen kötet sem lenne képes megvalósítani), hanem igazi költeményeket kérek. Ha egy költő harminc szép költeményt írt, inkább elolvassom e harminc költeményt egy költőtől, mint harminc versírónak egy-egy versét. A kötet szerkesztőjétől ekkép elvi kifogás választ el s így bár elismerem, hogy nem szerencsés szerkesztői álláspontja ellenére igen sok szép költeményt gyűjtött össze, sajnálkozva gondolok rá, mennyivel imponálóbb lett volna könyve, ha kritikája szigorúbb, a befolyásokkal szemben kérlelhetlenebb lett volna s ami a fő, a rendelkezésére álló hely jórészt átadja az első kötet szerkesztőjének.

Tekintetbe kell azonban venni, hogy Vajthó Lászlónak nehezebb munkája volt, mint Zlinszkynek. Képzelfő-e ádázabb harc, mint amelyet a szerkesztőnek egy-egy költő hiúságával kell megvívnia? Amellett, aki a jelen költészetéből válogat, új csapáson halad s nem találhat támpontot a közfízlés által szentesített értékmeghatározásokban. Így is, minden elvi ellenvetés mellett könyvét értékes kísérletnek kell tartanunk, mely mint említettük, sok szép költeményre hívja fel a figyelmet s egyúttal arról is meggyőz, mily nehéz a modern líra balszárnán olyasmit találni, aminek a magyar nép érzésvilágával s érdeklődési körével csak valami kapcsolata is lenne.

Végigfutva megjegyzéseimen, úgy látom, inkább kifogásaimat hangsúlyoztam s némileg adós maradtam a szerkesztők műgondjának s fárasztó, részben zaklatott munkájának járó nyomatékosabb elismeréssel. Azt hiszem azonban, hogy egy jövő kiadás tökéletesebbé fejlesztése érdekében he-

lyénvalóbb a kemény kritika, mint a túlzott elismerés; különösen jogos ez oly művel szemben, mely mindannyiunknak szent és drága, mert édes mindannyiunk könyve. Forrása a nemzet legjobbjainak lelke, mely buzog, árad, utat találva im a magyar nép lelkéhez, hogy azt megtermékenyítse és fölemelje.

Hartmann János.

Kertész József: Az Óceán foglyai. (Stádium-kiadás.) Valóban megtörtént tengerész kalandnak nevezi Kertész József történetét, amely csakugyan magán is viseli a közvetlen átélés jellegét. A cselekmény egyszerű, sallangoktól mentes. A hajón tűz üt ki, a legénység mentőcsónakon menekül, amelyen két magyar tiszt a parancsnok. A dalmát-horvát kikötő söpredék matróz nép még a menekülés előtt lerészegszik, a viharos tengeren bolyongó mentőcsónakban is minduntalan lázadozik, nem törődik mással, csak a pillanatnyi jóllakással, mohóságában egy-két nap alatt elpusztítaná az utolsó darab kétszersültet és az utolsó korty vizet is. A két magyar tiszt azonban imponzás testi és lelki erejének teljes megfeszítésével tartja fenn köztük a fegyelmet, felsőbbbséges erélyükkel reájuk kényszerítik az ész és a lelkiismeret parancsait és mikor végre az éhhalál és a szomjanbalás szélén megjelenik a mentő hajó, a hullámok között hanyódo csónakban már nem egymás ellen acsarkodó félvadak ülnek, hanem egymással, Istennel és a sorssal megbékült, a közös szenvedéseket odaadó együttérzéssel viselő emberek.

Mindezt erőteljesen, drámai módon adja elő Kertész József, minden túlzott kalandos jelleg és borzalomhalmazás nélkül, rokonszenvesen mérsékelt, közvetlen hangon. Ez a közvetlenség a titka annak, hogy az egész miljö, a hajótöréssel kezdődő kalandos történet nem hat reánk távoli egzotikumként, hanem zavartalanul élvezhetjük Kertész József viharos tengerének vad mozgalmasságát, kemény anyagból kifaragott alakjainak erőteljes plaszticitását. Ez után a munka után Kertész Józsefet figyelemreméltó, egyéni tehetőségnek kell tekinteni, aki némi rutin, stílusának, kifejezőmódjának tovább csiszolásával még bizonyára sok érdekeset fog produkálni, az útleírásoknálunk úgyis eléggé elhanyagolt műfajában.

(Th.)